

Sygn. akt III AUa 1435/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 lutego 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Barbara Mazurkiewicz-Nowikowska
Sędziowie:	SA Krystyna Smaga (spr.) SA Małgorzata Rokicka - Radoniewicz
Protokolant: stażysta Katarzyna Sugier	

po rozpoznaniu w dniu 26 lutego 2014 r. w Lublinie

sprawy Z. L.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o należność z tytułu składek

na skutek apelacji pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L.

od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie

z dnia 20 września 2013 r. sygn. akt VII U 561/13

zmienia zaskarżony wyrok w punkcie I i oddala odwołanie.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 16 stycznia 2013 r Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. stwierdził zadłużenie Z. L. z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne za okres od listopada 2002 r do stycznia 2004 r w wysokości 423,99 zł oraz z tytułu odsetek za zwłokę - 528 zł.

W odwołaniu od decyzji ubezpieczony wniósł o prawidłowe naliczenie składek. Podał, że w okresie od 4 grudnia 2002 r do 16 stycznia 2003 r otrzymywał zasiłek chorobowy w związku z niezdolnością do pracy. Zaległości z tytułu składek powstały w wyniku błędnej interpretacji przepisów, przy czym opłacił składkę za lipiec 2003 r.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład wniósł o jego oddalenie i wyjaśnił, że sporna kwota 135,17 zł, wpłacona 8 sierpnia 2003 r, zadeklarowana została przez płatnika na czerwiec 2003 r, a nie jak wskazuje w odwołaniu wnioskodawca na lipiec 2003 r. Wobec tego, że w dniu 10 lipca 2003 r wnioskodawca już wpłacił kwotę 135,17 zł, zadeklarowana na czerwiec 2003 r, kwota wpłacona w sierpniu rozliczona została zgodnie z § 6 ust. 3, 4 i 5, § 13, § 15 i § 16

rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 kwietnia 2008 r w sprawie szczegółowych zasad i trybu postępowania w sprawach rozliczania składek, do których poboru jest zobowiązany Zakład Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2008 r Nr 78, poz. 465 ze zm.) na następujące zaległości: za grudzień 2000 r z tytułu składek w kwocie 24,60 zł, z tytułu odsetek 17,50 zł oraz za wrzesień 2001 r z tytułu składek 3,10 zł. Nadto z informacji uzyskanej z Referatu Zasiłków wynikało, że płatnik nie miał wypłacanych zasiłków z ubezpieczenia chorobowego z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej, dlatego w dniu 23 października 2012 r Zakład z urzędu sporządził prawidłowe dokumenty rozliczeniowe za grudzień 2002 r i styczeń 2003 r.

Sąd Okręgowy w Lublinie wyrokiem z dnia 20 września 2013 r: I zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że ustalił, iż Z. L. nie jest zobowiązany do zapłaty składek na ubezpieczenie zdrowotne za miesiąc listopad 2002 r i grudzień 2002 r; II w pozostałej części odwołanie oddalił.

Sąd pierwszej instancji oparł swoje rozstrzygnięcie na podstawie następujących ustaleń faktycznych i ich oceny prawnej.

Z. L. w okresie od stycznia 1999 r do grudnia 2009 r, jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą, podlegał obowiązkowo ubezpieczeniu zdrowotnemu. Płatnik złożył za ten okres dokumenty rozliczeniowe. Za grudzień 2002 r i styczeń 2003 r złożył deklaracje (...) z pomniejszoną podstawą na ubezpieczenie zdrowotne i raporty (...) z wykazaną przerwą w ubezpieczeniu od 4 grudnia 2002 r do 31 grudnia 2002 r i od 1 stycznia 2002 r do 16 stycznia 2003 r z kodem przerwy 313, tj. zasiłek chorobowy z ubezpieczenia chorobowego (okoliczność bezsporna).

W powyższym okresie ubezpieczony pobierał zasiłek chorobowy z ubezpieczenia chorobowego z tytułu zatrudnienia. Zakład dokonał z urzędu korekty podanej podstawy, biorąc pod uwagę fakt, że ubezpieczony nie miał wypłacanego zasiłku chorobowego z ubezpieczenia chorobowego z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej (pismo ZUS – k. 11 akt ZUS).

W wyniku rozliczenia konta odwołującego ujawniono zadłużenie w kwocie 423,99 zł z tytułu składek za miesiące listopad 2002 r, styczeń 2003 r, lipiec 2003 r oraz z tytułu różnicy składek za miesiące grudzień 2002 r i styczeń 2004 r. W rozliczeniu uwzględniono wpłaty dokonane przez niego w dniach 4 czerwca 2003 r, 10 lipca 2003 r i 8 sierpnia 2003 r (wyciąg z rachunku bankowego, odpowiedź na odwołanie).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o powołane dowody z dokumentów, które uznał za wiarygodne. Nie były kwestionowane przez strony.

Sąd stwierdził, że odwołanie Z. L. zasługuje w części na uwzględnienie.

Sąd powołał się na przepisy art. 17, 46, 47 ustawy z dnia 13 października 1998 r o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009 r Nr 205, poz. 1585 ze zm.), które zobowiązują płatników składek - zarówno prowadzących jednoosobowo działalność gospodarczą, jak i zatrudniających pracowników - do prawidłowego obliczania, rozliczania i terminowego opłacania należnych składek na ubezpieczenie społeczne oraz właściwego sporządzenia i terminowego przesłania dokumentów rozliczeniowych. Stosownie do treści art. 24 ust. 4 ustawy, w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 grudnia 2002 r, należności z tytułu składek ulegały przedawnieniu po upływie 5 lat, a w przypadku przerwania biegu przedawnienia, po upływie 10 lat, licząc od dnia, w którym stały się wymagalne. Po zmianie wprowadzonej ustawą z dnia 18 grudnia 2002 r o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 241, poz. 2074) od dnia 1 stycznia 2003 r obowiązywał 10 - letni termin przedawnienia. Termin ten od dnia 1 stycznia 2012 r uległ ponownie skróceniu do 5 lat, po zmianie dokonanej ustawą z dnia 16 września 2011 r o redukcji niektórych obowiązków obywateli i przedsiębiorców (Dz. U. z 2011 r Nr 232, poz. 1378).

Sąd wyjaśnił, że odnośnie do składek na ubezpieczenie zdrowotne, należności z tego tytułu w okresie od dnia 1 stycznia 1999 r do dnia 30 czerwca 2004 r ulegały przedawnieniu z upływem 5 lat, licząc od dnia, w którym składka stała się wymagalna. Jeżeli termin ten został przerwany, to termin przedawnienia ulegał wydłużeniu do 10 lat, licząc od dnia wymagalności składki.

Kwestię tę regulowały w okresie od dnia 1 stycznia 1999 r do dnia 31 marca 2003 r przepisy art. 28 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 6 lutego 1997 r o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym (Dz. U. Nr 28, poz. 153 ze zm.). Zgodnie z art. 26 ust. 1 tej ustawy, osoby prowadzące działalność gospodarczą były obowiązane, bez uprzedniego wezwania, opłacić składki na ubezpieczenie zdrowotne za każdy miesiąc kalendarzowy w trybie, na zasadach oraz w terminie przewidzianym dla składek na ubezpieczenia społeczne. Podobnie obowiązująca od dnia 1 kwietnia 2003 r ustawa z dnia 23 stycznia 2003 r o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia (Dz. U. Nr 45, poz. 391 ze zm.) przewidywała 5 - letni okres przedawnienia. Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 121, poz. 1264) wydłużyła termin przedawnienia należności z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne do 10 lat. Ustawa ta weszła w życie 1 lipca 2004 r i ma zastosowania do należności z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne, które nie uległy przedawnieniu przed tą datą. Od dnia 1 lipca 2004 r należności z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne ulegają przedawnieniu na takich zasadach, jak należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, a zatem obowiązywał 10 - letni, a obecnie 5 - letni okres przedawnienia, licząc od dnia, w którym stały się wymagalne. Zasada taka została bowiem przyjęta w art. 93 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. Nr 210, poz. 2135 ze zm.).

Sąd zauważył, że w myśl art. 24 pkt 5 b ustawy z dnia 13 października 1998 r o systemie ubezpieczeń społecznych, bieg terminu przedawnienia zostaje zawieszony od dnia podjęcia pierwszej czynności zmierzającej do wyegzekwowania należności z tytułu składek, o której dłużnik został zawiadomiony, do dnia zakończenia postępowania egzekucyjnego.

Sąd stwierdził, że należności z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne wnioskodawcy objęte zaskarżoną decyzją stały się wymagalne odpowiednio 10 dnia miesiąca następującego po miesiącu, za który były należne. Zatem składka za listopad 2002 r stała się wymagalna w dniu 10 grudnia 2002 r, zaś składka za grudzień 2002 r w dniu 10 stycznia 2003 r. Z uwagi na upływ 10 - letniego terminu, składki te uległy przedawnieniu.

W ocenie Sądu nie można uznać, że czynność w postaci zawiadomienia o wszczęciu postępowania w sprawie określenia wysokości należności z tytułu składek przerywa bieg terminu przedawnienia. Nie jest to bowiem czynność zmierzająca do wyegzekwowania należności z tytułu składek. W tym momencie wysokość zadłużenia nie została jeszcze nawet zindywidualizowana poprzez określenie jej prawomocną decyzją. Samo wydanie przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych decyzji określającej wymiar i wysokość zobowiązania z tytułu nieopłaconych składek nie stanowi „pierwszej czynności zmierzającej do wyegzekwowania należności z tytułu składek”, o której mowa w art. 24 ust. 5b ustawy z dnia 13 października 1998 r (por. wyrok SA w Katowicach z dnia 1 kwietnia 2010 r, sygn. akt III AUa 2824/09, Biul. SA Ka 2010/3/36-37). Za czynność taką uważa się dopiero doręczenie dłużnikowi upomnienia w trybie art. 15 § 1 ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (tekst jedn. Dz. U. z 2012 r, poz. 1015), które stanowi obligatoryjny element wszczęcia egzekucji administracyjnej (por. wyrok WSA w Poznaniu z dnia 14 lipca 2011 r, sygn. akt I SA/Po 829/10, Lex nr 1150528).

W tej sytuacji Sąd przyjął, że nie występuje zadłużenie z tytułu składek za miesiące listopad 2002 r i grudzień 2002 r, wobec ich przedawnienia. W pozostałym zakresie odwołanie wnioskodawcy nie zasługiwało na uwzględnienie.

Mając powyższe na uwadze oraz na podstawie powołanych przepisów i na mocy art. 477¹⁴ § 1 i 2 kpc Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji.

Apelację od tego wyroku złożył Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L., zaskarżając wyrok częściowo, to jest w punkcie I.

Apelujący zarzucił naruszenie prawa materialnego przez pominięcie art. 24 ust. 5f ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 r Nr 205, poz. 1585) - dodany przez art. 1 pkt 1 lit. b ustawy z dnia 28 kwietnia 2011 r, zmieniającej ustawę z dniem 20 lipca 2011 r (Dz. U. z 2011 r Nr 138, poz. 808) - poprzez uznanie, że wnioskodawca nie jest zobowiązany do zapłaty składek na ubezpieczenie zdrowotne za listopad 2002 r i grudzień 2002 r.

Apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w punkcie I i oddalenie odwołania.

W uzasadnieniu apelacji skarżący podniósł, że w niniejszej sprawie nastąpiło zawieszenie biegu przedawnienia z dniem doręczenia wnioskodawcy wymienionego wyżej zawiadomienia o wszczęciu postępowania w sprawie określenia wysokości należności z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne, tj. z dniem 12 listopada 2012 r. Zgodnie bowiem z pominiętym przez Sąd pierwszej instancji przepisem art. 24 ust. 5f, w przypadku wydania przez ZUS decyzji ustalającej obowiązek podlegania ubezpieczeniom społecznym, podstawę wymiaru składek lub obowiązek opłacania składek na te ubezpieczenia społeczne, bieg terminu przedawnienia ulega zawieszeniu od dnia wszczęcia postępowania do dnia, w którym decyzja stała się prawomocna.

Apelujący podkreślił, że stoi na stanowisku, iż zawiadomienie o wszczęciu postępowania z dnia 7 listopada 2012 r, w następstwie którego została wydana zaskarżona decyzja z dnia 16 stycznia 2013 r, zawiesiło bieg dziesięcioletniego terminu przedawnienia i dochodzenie należności z tytułu składek, które nie uległy przedawnieniu, jest słuszne.

W odpowiedzi na apelację wnioskodawca podał, że nigdy nie uchylał się od płacenia składek, prowadzenie działalności pozarolniczej było jego dodatkowym zajęciem. Pobierając zasiłek chorobowy w macierzystym zakładzie pracy miał obniżoną składkę na ubezpieczenie zdrowotne i nie przypuszczał, że składka zdrowotna za prowadzenie działalności pozarolniczej podlega opłacie w pełnej wysokości.

W uzupełnieniu odpowiedzi na apelację wnioskodawca zarzucił, że ZUS stwierdził, iż nie wpłacił za lipiec 2003 składki, ale dokonał wpłaty 8 sierpnia 2003 r.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje.

Apelacja jest zasadna. Słuszny jest zarzut naruszenia prawa materialnego.

Przede wszystkim przypomnieć należy, że od dnia 1 stycznia 2012 r zmieniony został art. 24 ust. 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009 r Nr 205, poz. 1585 ze zm.), skrócony został okres przedawnienia składek na ubezpieczenia społeczne i wynosi 5 lat, a nie jak dotychczas 10 lat (art. 11 pkt 1 ustawy z dnia 16 września 2011 r o redukcji niektórych obowiązków obywateli i przedsiębiorców - Dz. U. Nr 232, poz. 1378).

Zgodnie z art. 74 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (tekst jedn. Dz. U. z 2008 r Nr 164, poz. 1027 ze zm.), do ubezpieczenia zdrowotnego osób objętych ubezpieczeniami społecznymi stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące zasad, trybu i terminu zgłaszania do ubezpieczeń społecznych oraz wyrejestrowywania z tych ubezpieczeń.

Bieg przedawnienia spornych składek za listopad i grudzień 2002 r rozpoczął się przed 1 stycznia 2012 r, należy zatem najpierw uwzględnić przepis art. 27 powyższej ustawy, regulujący zagadnienia intertemporalne. Zgodnie z ust. 1 tego artykułu, do przedawnienia należności z tytułu składek, o których mowa w art. 24 ust. 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, którego bieg rozpoczął się przed dniem 1 stycznia 2012 r, stosuje się przepisy w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, z tym że bieg przedawnienia rozpoczyna się od dnia 1 stycznia 2012 r. Zgodnie z ust. 2 powołanego przepisu, jeżeli przedawnienie rozpoczęte przed dniem 1 stycznia 2012 r nastąpiłoby zgodnie z przepisami dotychczasowymi wcześniej, przedawnienie następuje z upływem tego wcześniejszego terminu.

Mając na uwadze okoliczności niniejszej sprawy zauważyć należy, że okres pięcioletni przedawnienia, który rozpoczyna bieg od 1 stycznia 2012 r, kończy się 2 stycznia 2017 r. Natomiast dziesięcioletni okres przedawnienia, który rozpoczął się dla składki za listopad 2002 r od 11 grudnia 2002 r, a dla składki za grudzień 2002 r od 11 stycznia 2003 r, kończyłyby bieg odpowiednio 11 grudnia 2012 r i 11 stycznia 2013 r. Stosowanie dziesięcioletniego terminu przedawnienia jest zatem w sprawie korzystniejsze. W tej sytuacji okres przedawnienia upłynąłby przed wydaniem zaskarżonej decyzji z dnia 16 stycznia 2013 r.

Jednak słusznie zarzuca apelujący, że Sąd pierwszej instancji pominął treść przepisu art. 24 ust. 5f ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Przepis ten stanowi, że w przypadku wydania przez Zakład decyzji ustalającej obowiązek podlegania ubezpieczeniom społecznym, podstawę wymiaru składek lub obowiązek opłacania składek na te ubezpieczenia, bieg terminu przedawnienia ulega zawieszeniu od dnia wszczęcia postępowania do dnia, w którym decyzja stała się prawomocna.

Przepis powyższy dodany został przez art. 1 pkt 1 lit. b ustawy z dnia 28 kwietnia 2011 r, zmieniającej ustawę z dniem 20 lipca 2011 r (Dz. U. z 2011 r Nr 138, poz. 808). Według art. 5 ust. 1 i 2 ustawy zmieniającej, art. 24 ust. 5f ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych stosuje się do należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne nieopłaconych przed dniem wejścia w życie tej ustawy, jeżeli nie upłynął jeszcze termin ich dochodzenia; w takich przypadkach okoliczności uzasadniające zawieszenie biegu terminu przedawnienia, określone w art. 24 ust. 5f w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, uwzględnia się również wtedy, gdy okoliczności te wystąpiły przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy.

W stanie faktycznym niniejszej sprawy nastąpiło zawieszenie biegu terminu przedawnienia składek za listopad i grudzień 2002 r, wobec wszczęcia przez ZUS postępowania z dniem 12 listopada 2012 r, to jest z dniem doręczenia ubezpieczonemu pisma ZUS z 7 listopada 2012 r o wszczęciu postępowania w sprawie zadłużenia z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne. Postępowanie to zakończone zostało przed Zakładem Ubezpieczeń Społecznych wydaniem zaskarżonej decyzji.

Z powyższych względów apelacja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych jest uzasadniona.

Na marginesie tylko zauważyć należy, że zarzuty wnioskodawcy do wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 20 września 2013 r, zawarte w odpowiedzi na apelację i w jej uzupełnieniu, nie mogą być rozpoznawane, bowiem ubezpieczony nie wniósł apelacji od tego wyroku.

Z powyższych względów Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 kpc, uwzględniając apelację Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, zmienił zaskarżony wyrok w punkcie I i oddalił odwołanie.